

Č. j.: UPCR-2021/77795-20000403

ÚŘAD PRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY

Druh vnitřního řídicího aktu: Směrnice generálního ředitele č. 9/2021	
Název vnitřního řídicího aktu: Podávání trestních oznámení a jejich evidence	
Zrušuje:	
Účinnost: dnem vydání	Účinnost: na dobu neurčitou

Za navrhovatele, kontroloval z hlediska formálně právního: Mgr. Ondřej Šram, pověřen zastupováním ředitele Odboru kontrolně právního	Datum: 20. 9. 2021	Podpis: Mgr. Ondřej Šram, v.r.
Schválil: Mgr. Viktor Najmon generální ředitel Úřadu práce ČR	Datum: 20. 9. 2021	Podpis: Mgr. Viktor Najmon, v.r.

Počet originál. výtisků: 2	Číslo výtisku: 1	Skartační režim: A
--------------------------------------	----------------------------	------------------------------

Článek I

Úvodní ustanovení a vybrané definice

1. Tato směrnice upravuje postup Úřadu práce České republiky (dále jen „úřad práce“), při podávání trestních oznámení a evidenci trestních oznámení, resp. trestních řízení. Dále upravuje související komunikaci a jednání s orgány činnými v trestním řízení.
2. Podání určené příslušnému orgánu, jehož obsahem jsou informace, o nichž se oznamovatel domnívá, že nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin, se označuje jako trestní oznámení. Podle § 8 odst. 1 věta druhá zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), jsou státní orgány, tedy i úřad práce, povinny neprodleně oznamovat státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin (dále jen „trestní oznámení“).
3. Podle § 13 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. Výčet trestných činů a sankcí za jejich spáchání obsahuje trestní zákoník.
4. Orgány činnými v trestním řízení (dále také jen „OČTŘ“) se rozumějí podle § 12 odst. 1 trestního řádu soud, státní zástupce a policejní orgán.
5. Podle § 22 trestního zákoníku pachatelem trestného činu je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.
6. Trestní řízení je zákonem upravený postup OČTŘ, jehož cílem je zjistit, zda byl spáchán trestný čin, zjistit jeho pachatele, uložit mu podle zákona trest nebo ochranné opatření a toto rozhodnutí vykonat či zajistit jeho výkon. Jeho základními součástmi jsou: a) přípravné řízení, zahrnující část prověřovací (orgány činné v trestním řízení prověřují, zda byl spáchán trestný čin a zda jej spáchala konkrétní osoba) a část vyšetřovací (od zahájení trestního stíhání), b) řízení před soudem (předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, odvolací řízení), c) řízení vykonávací.
7. Věcně příslušným útvarem úřadu práce se dále rozumí ten útvar generálního ředitelství, krajské pobočky nebo kontaktního pracoviště, v jehož působnosti (agendě) došlo k jednání, které vykazuje znaky trestného činu, resp. jednání nasvědčujícím tomu, že byl spáchán trestný čin.

Článek II

Podávání trestního oznámení

1. Každý zaměstnanec věcně příslušného útvaru je povinen bez zbytečného odkladu oznamovat svému představenému nebo nadřízenému všechny skutečnosti, které nasvědčují spáchání trestného činu, o kterých se dozví při výkonu své služby nebo práce. Představený či nadřízený tyto skutečnosti vyhodnotí a pokud jsou důvodné, zajistí v působnosti svého útvaru zpracování a podání trestního oznámení postupem podle této směrnice. V případě, že věcně příslušný útvar dojde k závěru, že by posuzované jednání mohlo mít dopad i do činnosti jiných útvarů úřadu práce, např. spáchání trestného činu obdobným jednáním i v jiné agendě, prověří podle okolností možné souvislosti, včetně spolupráce s těmito jinými útvary tak, aby bylo v rámci jednoho trestního oznámení postiženo veškeré možné jednání pachatele na úřadu práce. V případě, že by mohlo jít o rozsáhlejší trestnou činnost napříč úřadem práce jako celkem, požádá cestou představených o spolupráci věcně příslušný útvar generálního ředitelství v součinnosti s Oddělením veřejných zakázek a právní podpory Odboru kontrolně právního generálního ředitelství, který v případě, že se uvedené potvrdí, rozhodne, z jaké úrovně a za jaká jednání se bude trestní oznámení podávat a kdo bude úřad práce zastupovat.
2. Ve zvlášť složitých, a nikoliv běžně se opakujících případech, si může věcně příslušný útvar, prostřednictvím představeného, při tomto postupu vyžádat právní součinnost Oddělení veřejných zakázek a právní podpory Odboru kontrolně právního generálního ředitelství nebo příslušného Oddělení právního Odboru kontrolně právního krajské pobočky. Příslušné Oddělení právní se rovněž podílí na zastupování úřadu práce v případě, že je potřeba provést další procesní úkony v trestním řízení ve prospěch úřadu práce, zejména např. realizace opravných prostředků za úřad práce jako poškozeného v případě, že mu nejsou přiznány jeho nároky na náhradu škody nebo újmy, zejména ve vztahu k naplnění podmínek § 228 a § 229 trestního řádu, resp. v případě, že jde o odsuzující rozsudek (podle § 229 odst. 3 trestního řádu jestliže soud obžalovaného obžaloby zproští, odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení vždy na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem). K tomu je nezbytné, aby věcně příslušný útvar a jakékoliv jiné útvary poskytly příslušnému Oddělení právnímu veškerou součinnost, včetně bezodkladného předání potřebných podkladů, včetně rozhodnutí soudu doručeného úřadu práce.
3. V případě, že škoda či potenciální škoda úřadu práce jako poškozeného přesáhne výši 1.000.000 Kč, je věcně příslušný útvar povinen, prostřednictvím představeného nebo vedoucího tohoto útvaru, předat návrh trestního oznámení k posouzení příslušnému Oddělení právnímu Odboru kontrolně právního krajské pobočky nebo na úrovni generálního ředitelství Oddělení veřejných zakázek a právní podpory Odboru kontrolně právního generálního ředitelství a je také povinen akceptovat připomínky právního útvaru. Stejně tak je v tomto případě povinen mu předat k posouzení návrh na uložení náhrady škody v trestním řízení, pokud je podáván později než samotné trestní oznámení, v tom případě příslušné Oddělení právní poskytne i součinnost k řádnému postupu při uplatnění náhrady škody.

4. V případě, že škoda či potenciální škoda úřadu práce jako poškozeného přesáhne výši 10.000.000 Kč, je příslušná krajská pobočka, tedy věcně příslušný útvar, prostřednictvím příslušného Oddělení právního Odboru kontrolně právního krajské pobočky, povinna o věci informovat Oddělení veřejných zakázek a právní podpory Odboru kontrolně právního generálního ředitelství. V takovém případě může být přistoupeno k externímu právnímu zastoupení úřadu práce advokátem, a to objednávkou, na základě smluvních vztahů na právní služby uzavřených generálním ředitelstvím. V mimořádných případech, např. rozsáhlejší trestné činnosti napříč úřadem práce, může být rozhodnuto generálním ředitelstvím o takovém zastoupení i pro případy se škodou či potenciální škodou nižší než uvedenou ve větě první tohoto bodu. Příslušná krajská pobočka v takových případech předá generálnímu ředitelství, resp. na základě pokynu i externímu právnímu zastoupení, všechny nezbytné podklady ve věci, jak k podání trestního oznámení či podání návrhu na uložení náhrady škody v trestním řízení, tak obecně nezbytné k zastupování úřadu práce jako poškozeného v trestním řízení.
5. Zvláštní postup se uplatní při trestních oznámeních týkajících se korupčního jednání, v tom případě platí přednostně působnost a postupy podle aktuálně platného rozhodnutí Protikorupční program Úřadu práce České republiky.
6. Při posouzení důvodnosti podání trestního oznámení se vychází zejména z toho, zda může jít o skutkovou podstatu některého z trestných činů podle trestního zákoníku (vybrané skutkové podstaty obsahuje příloha č. 1 této směrnice) a z principu subsidiarity trestní represe, tedy že trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu (§ 12 odst. 2 trestního zákoníku). Tedy ne každé jednání, kterým například uchazeč o zaměstnání, příjemce dávky, příjemce příspěvku a další osoby poruší své povinnosti podle zvláštních právních předpisů v působnosti úřadu práce nebo vyplývající ze smlouvy či dohody uzavřené s úřadem práce (včetně povinnosti vrátit úřadu práce finanční prostředky), znamená současně jednání naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu. V některých případech také může být jednání pouhým přestupkem; podle § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, je přestupkem společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin. Při konkrétním označení potenciálního pachatele je třeba zohledňovat skutečnost, že ten, kdo jiného lživě obviní z trestného činu, může se dopustit sám trestného činu křivého obvinění.
7. Vzor trestního oznámení je přílohou č. 2 této směrnice. Náležitosti trestního oznámení, tj. skutečnosti, které se do oznámení zejména uvedou:
 - a) oznamovatel, tj. úřad práce,
 - b) adresát, tj. příslušný policejní orgán nebo příslušné státní zastupitelství,
 - c) konkrétní skutkové okolnosti (popis skutku a okolností), ze kterých jsou dovozovány skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, tj. kdy a kde došlo ke skutečnostem nasvědčujícím spáchání trestného činu a jakým jednáním,
 - d) informace o osobě pachatele, pokud jsou známy (identifikace subjektu podezřelého ze spáchání trestného činu, příp. subjektu, za který jednající fyzické osoby mohou být podezřelé ze spáchání trestného činu),

- e) možná kvalifikace trestného činu, pokud je známa (je možné, ale není nezbytné uvádět - kvalifikace jednání jako konkrétního trestného činu je v působnosti orgánů činných v trestním řízení),
- f) následky jednání (škoda, újma na zdraví, majetku, ...), tj. také zda je úřad práce v postavení poškozeného a pokud mu vznikla škoda a lze-li ji v danou chvíli vyčíslit, pak uvedení její výše a přesné vymezení (opět pokud to v daný okamžik lze), vůči komu ji úřad práce uplatňuje (viz dále zejména čl. III bod 6 této směrnice),
- g) věcně příslušný útvar, v jehož působnosti (agendě) došlo k jednání nasvědčujícímu tomu, že byl spáchán trestný čin a který je připraven poskytnout orgánům činným v trestním řízení další informace a součinnost ve věci,
- h) informace, zda úřad práce řeší nebo řešil věc současně v jiném druhu řízení (např. ve správním nebo daňovém řízení),
- i) žádost podle § 158 odst. 2 trestního řádu, aby orgány činné v trestním řízení do jednoho měsíce od oznámení úřad práce vyrozuměly o učiněných opatřeních,
- j) pokud je úřad práce v postavení poškozeného, může požádat podle § 160 odst. 2 trestního řádu rovněž o doručení opisu usnesení o zahájení trestního stíhání,
- k) další relevantní informace, vč. důkazů či písemností k věci.

8. Po podpisu trestního oznámení oprávněnou osobou podle Podpisového řádu úřadu práce věcně příslušný útvar trestní oznámení vypraví, přičemž si ponechává jedno vyhotovení k založení na útvaru, který trestní oznámení podával. To se týká i případného pozdějšího připojení se poškozeného do trestního řízení, resp. návrhu na uložení náhrady škody v trestním řízení, pokud je podáván později.

9. Ve výjimečných případech lze podat trestní oznámení ústně, například pokud Policie ČR vyšetřuje možné spáchání trestného činu na místě a sepíše záznam o podání trestního oznámení do protokolu.

10. Pokud jde o trestní oznámení podané na základě zjištění z výkonu finančních kontrol, tj. z veřejnosprávních kontrol nebo z vnitřního kontrolního systému, je takové zjištění, na jehož základě kontrolní orgán oznámil podle zvláštního právního předpisu státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, považováno za tzv. závažné zjištění (§ 22 odst. 5 zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění pozdějších předpisů). Podrobnosti upravují vnitřní řídicí akty v oblasti kontrolní činnosti.

Článek III

Poškozený

1. Poškozeným se podle § 43 trestního řádu rozumí ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil. Za poškozeného se nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v

příčinné souvislosti s trestným činem. Jde-li o trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku), rozumí se majetkovou škodou, jež byla poškozenému způsobena trestným činem, i dlužné výživné.

2. Poškozeným může být nejen úřad práce (resp. stát) jako subjekt, ale i konkrétní zaměstnanec úřadu práce jako fyzická osoba v případě, že bylo ublíženo na zdraví nebo způsobena škoda či újma tomuto zaměstnanci. Za poškozeného se nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem.
3. Poškozený má práva uvedená v trestním řádu (§ 43 a násl. trestního řádu), zejména má právo činit návrh na doplnění dokazování, nahlížet do spisů, zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu a před skončením řízení se k věci vyjádřit. Poškozený je oprávněn také navrhnout (§ 43 odst. 3 trestního řádu), aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu nebo nemajetkovou újmu, jež byla poškozenému trestným činem způsobena, nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na jeho úkor trestným činem získal. Projednání nároku poškozeného na náhradu škody (tzv. adhezní řízení), je součástí trestního řízení. O svých právech a povinnostech musí být poškozený poučen. K dalším podmínkám podání návrhu viz dále bod 6 tohoto článku.
4. Poškozený - fyzická osoba, v postavení oběti trestného činu, má nad výše uvedené i práva podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů. Pokud je zaměstnanec úřadu práce v postavení poškozeného, svá práva si uplatňuje samostatně. Poškozený se může v případě potřeby nechat zastoupit zmocněncem.
5. Účast poškozeného v trestním řízení obecně není povinná. Současně platí, že pokud je úřad práce poškozeným a byla-li mu způsobena škoda, v souladu s § 14 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, jako organizační složka státu, důsledně využívá všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka a při ochraně majetku před neoprávněnými zásahy a mimo jiné včas uplatňuje zejména právo na náhradu škody, tedy i jako poškozený v trestním řízení.
6. Základní pravidla pro uplatnění nároků úřadem práce jako poškozeným:
 - a) Úřad práce se bude primárně domáhat náhrady škody, případně pak nemajetkové újmy v penězích či vydání bezdůvodné obohacení, podmínkou je existence příčinné souvislosti s trestným činem pachatele a včasné uplatnění nároku.
 - b) Podle § 43 odst. 3 trestního řádu je třeba návrh učinit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování (§ 206 odst. 2 trestního řádu); je-li sjednána dohoda o vině a trestu, je třeba návrh učinit nejpozději při prvním jednání o takové dohodě (§ 175a odst. 2 trestního řádu). Tím je zajištěno splnění včasné podaného návrhu. Splnění podmínky řádně vymezeného nároku na náhradu škody znamená přesné označení subjektu, který se jej domáhá (tedy úřadu práce) i přesné označení, vůči komu z obviněných (obžalovaných) a v jakém rozsahu a z jakého důvodu je tak činěno (viz dále).

- c) Z návrhu musí být patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy uplatňuje nebo z jakých důvodů a v jakém rozsahu se uplatňuje nárok na vydání bezdůvodného obohacení.
- d) Důvod a výši škody, nemajetkové újmy nebo bezdůvodného obohacení je poškozený povinen doložit relevantními důkazy. Nebyl-li by pro rozhodnutí o nároku poškozeného dostatečný podklad a nebrání-li tomu důležité důvody, zejména potřeba vyhlášení rozsudku nebo vydání trestního příkazu bez zbytečných průtahů, soud poškozenému sdělí, jakým způsobem může podklady doplnit, a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu, kterou mu zároveň určí.
- e) Výše škody, nemajetkové újmy nebo bezdůvodného obohacení je možné vyčíslit přesnou částkou, nebo alespoň minimální částkou, např. pokud poškozený zatím nemá informace o celkové výši škody. Soud je vázán návrhem poškozeného tak, že nemůže přiznat více, než bylo požadováno. Poškozený je přitom oprávněn svůj návrh upřesnit až do výše dokázané škody způsobené trestným činem dříve, než se soud odebere k závěrečné poradě, což platí i pro odvolací řízení. Vyjádření poškozeného, že nárok na náhradu škody uplatňuje ve výši, která bude vyčíslena znalcem, nebo že se pouze připojuje k trestnímu řízení ve smyslu § 43 trestního řádu, nelze považovat za řádné uplatnění nároku na náhradu škody podle § 43 odst. 3 trestního řádu.
- f) Nárok na náhradu škody je třeba uplatnit vůči určité osobě, tj. proti konkrétnímu obviněnému. Dodržení této zásady je zvláště důležité, koná-li se společné řízení proti více obviněným. Povinnost k náhradě škody nelze uložit tomu obviněnému, proti kterému poškozený neuplatnil nárok, a to ani tedy pokud se jako spoluobviněný na vzniku škody podílel. V případě, že uplatňuje poškozený nárok vůči více obviněným, je povinen uvést, zda od nich požaduje náhradu škody společně a nerozdílně (tzv. solidární odpovědnost), nebo podílově podle jejich účasti na způsobení škody dělená odpovědnost či podle míry zavinění; pro poškozeného je obecně výhodnější požadovat plnění společně a solidárně po více obviněných, tedy až na odůvodněné výjimky (např. jeden obviněný by plnil z náhrady škody a jiný z titulu bezdůvodného obohacení) by mělo být takto postupováno.
- g) Návrh na uložení náhrady škody nelze podat (§ 43 odst. 3 a § 44 odst. 3 trestního řádu), bylo-li o nároku již rozhodnuto v občanskoprávním nebo v jiném příslušném řízení (tj. i správním nebo daňovém řízení). V tomto případě je třeba odlišit, zda v rámci jiného, např. správního řízení, byl k vrácení prostředků zavázán shodný subjekt jako je subjekt pachatele v trestním řízení, tedy zejména za situace, že v rámci správního řízení jde o právnickou osobu a v rámci trestního řízení pak o fyzickou osobu nebo fyzické osoby (byť může být odsouzena i právnická osoba podle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů). Ve vztahu k agendě pohledávek z výživného za pěstounskou péči a pohledávek z náhradního výživného, tedy potenciální náhradě škodě z dlužného výživného, je judikováno, že existence, byť i nepravomocného rozsudku o nároku na výživném v občanskoprávním řízení, tvoří překážku podle § 44 odst. 3 trestního řádu pro možnost uplatnit nárok na náhradu škody v trestním řízení.

7. Pokud nebude možné z důvodu neznalosti podstatných podmínek (pachatel, škoda apod.) nárok uplatněn již při podání trestního oznámení, věcně příslušný útvar, v případné součinnosti s příslušným Oddělením právním, pokud to bude potřeba, uplatní nárok nejpozději v zákonné lhůtě (viz výše bod 6 písm. b)), obecně pak většinou ve vazbě na poučení ze strany OČTŘ.
8. Pokud se úřad práce stane poškozeným i za situace, že trestní oznámení nebylo podáno z jeho strany, potom bude uplatňovat práva poškozeného, pokud je to potřeba, bez zbytečného odkladu poté, co se o trestním řízení a svém postavení poškozeného dozví, a to zejména v případě, že je třeba uplatnit právo na náhradu škody. Do evidence trestních oznámení podle čl. V této směrnice se zapíše takové trestní řízení s poznámkou, že jde o připojení úřadu práce jako poškozeného k trestnímu řízení, ve kterém podal trestní oznámení jiný subjekt či bylo zahájeno přímo OČTŘ.

Článek IV

Jednání s orgány činnými v trestním řízení, postavení svědka či osoby podávající vysvětlení, mlčenlivost

1. V trestních řízeních zastupují úřad práce jako subjekt pověření zaměstnanci, tedy většinou právníci Odboru kontrolně právního generálního ředitelství nebo Odboru kontrolně právního příslušné krajské pobočky, pokud je to potřeba (úřad práce jako poškozený např. má právo, nikoliv povinnost se účastnit hlavního líčení). Tito zaměstnanci nemohou ovšem jednat v daných řízeních za konkrétní fyzické osoby, tedy zastupovat je, byť by šlo o zaměstnance úřadu práce v postavení osob podávajících vysvětlení, svědků nebo poškozených, případně i osob, které podaly trestní oznámení za sebe sama.
2. Pokud je zaměstnanec úřadu práce v postavení osoby podávající vysvětlení, které slouží k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, má povinnost jej osobně podat podle § 158 odst. 3 trestního řádu. Osoba podávající vysvětlení, s výjimkou podezřelého, je povinna vypovídat pravdu a nic nezamlčet; vysvětlení může odepřít, pokud by jím způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám uvedeným v § 100 odst. 2 trestního řádu; o tom musí být osoba, od níž je požadováno vysvětlení, předem poučena.
3. Pokud je zaměstnanec úřadu práce v postavení svědka, vypovídá samostatně o tom, co je mu známo o trestném činu, jeho pachateli a o okolnostech, které viděl, slyšel nebo jinak vnímal svými smysly, a které jsou důležité pro trestní řízení. Podle § 97 trestního řádu je každý povinen na předvolání se dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení. Svědek je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní.
4. O úkonech trestního řízení, včetně podání vysvětlení a svědecké výpovědi, je sepisován protokol v souladu s § 55 trestního řádu. Podle § 55 odst. 1 písm. c) trestního řádu mohou přítomné osoby (např. svědek, poškozený či osoba podávající vysvětlení) požádat, aby se získané údaje neuváděly do tohoto protokolu, ale vedly se tak, aby se s nimi mohly seznamovat pouze orgány činné

v trestním řízení (nikoliv např. pachatel). Může jít např. o údaje o jejich osobních, rodinných a majetkových poměrech. Toto právo neplatí pouze, pokud by uvedení těchto údajů do protokolu bylo nezbytné pro dosažení účelu trestního řízení. Podle § 55 odst. 2 trestního řádu nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědeckví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení totožnosti i podoby svědka; jméno a příjmení a jeho další osobní údaje se do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od trestního spisu a mohou se s nimi seznamovat jen orgány činné v trestním řízení v dané věci. Svědek se poučí o právu požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým je pak veden.

5. Úřad práce jako služební orgán, resp. zaměstnavatel, se snaží poskytovat veškerou možnou podporu svým zaměstnancům v postavení poškozeného, případně i svědka nebo osoby podávající vysvětlení. Úřad práce může, na základě žádosti zaměstnance nebo ředitele krajské pobočky schválené generálním ředitelem zabezpečit základní externí právní zastoupení takové osoby, na náklady úřadu, a to zejména v případě, že by zaměstnanci, s ohledem na okolnosti případu, mohla hrozit pro postavení poškozeného, svědka či osoby podávající vysvětlení potenciální újma na životu či zdraví, a to v přímé souvislosti s jeho výkonem služby nebo zaměstnání a ve vztahu k podanému trestnímu oznámení.
6. Podle § 158 odst. 8 trestního řádu nesmí být vysvětlení požadováno od toho, kdo by jím porušil státem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by byl této povinnosti zproštěn příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má. Podle § 99 odst. 2 trestního řádu nesmí být svědek (viz čl. IV bod 3 této směrnice) vyslýchán též tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn. Zaměstnanec, který má např. jako osoba podávající vysvětlení nebo jako svědek vystupovat před orgány činnými v trestním řízení, má být zbaven mlčenlivosti, pokud se tato vztahuje ke skutečnostem, o kterých má vypovídat. Formulář zproštění mlčenlivosti, jehož vzor tvoří přílohu č. 3 této směrnice, předloží zaměstnanec svému představenému či nadřízenému a ten jej po ověření důvodnosti zproštění mlčenlivosti předloží k podpisu generálnímu řediteli nebo řediteli krajské pobočky dle působnosti. Zproštění mlčenlivosti není nezbytné u zaměstnanců, kteří na základě pověření pouze zastupují úřad práce jako subjekt v trestním řízení, pokud nevystupují v pozici osoby podávající vysvětlení nebo svědka.
7. Od povinnosti mlčenlivosti je třeba odlišit právními předpisy stanovenou ochranu osobních údajů pro úřad práce jako subjekt (např. § 17 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů nebo § 64 odst. 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů). Tato ochrana je v případě trestních řízení prolomena buď zvláštním právním předpisem (např. § 64 odst. 3 písm. d) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů) nebo obecnými trestněprávními předpisy (např. § 8 odst. 1 trestního řádu).

Článek V

Evidence trestních oznámení

1. Evidence trestních oznámení (dále jen „Evidence“) obsahuje primárně evidenci trestních oznámení podaných úřadem práce. Dále obsahuje evidenci těch trestních věcí (trestních řízení), ve kterých sice podal trestní oznámení jiný subjekt nebo byla zahájena OČTŘ, ale úřad práce v nich má postavení poškozeného, a to zejména pokud uplatňuje návrh na uložení náhrady škody v trestním řízení. Evidenci vede:
 - a) Oddělení veřejných zakázek a právní podpory Odboru kontrolně právního generálního ředitelství pro trestní oznámení podávaná na úrovni generálního ředitelství (dále jen „evidenční útvar“),
 - b) Oddělení právní Odboru kontrolně právního příslušné krajské pobočky pro trestní oznámení podávaná na úrovni krajské pobočky a jejích kontaktních pracovišť (dále jen „evidenční útvar“).
2. Evidence se vede vždy za každý kalendářní rok, v excelovské tabulce, ve struktuře dle přílohy č. 4 této směrnice.
3. Věcně příslušný útvar (viz čl. I bod 7 této směrnice) po podání (vypravení) trestního oznámení dle čl. II této směrnice předá elektronickou cestou údaje o trestním oznámení, a to formou vyplnění, resp. doplnění do tabulky ve struktuře dle přílohy č. 4 této směrnice příslušnému evidenčnímu útvaru, a to nejpozději do 10 pracovních dnů. Obdobně se postupuje v případě, že trestní oznámení nebylo podáno ze strany úřadu práce a věcně příslušný útvar se dozví o trestním řízení, ve kterém by úřad práce mohl být poškozený (viz také čl. III bod 8 této směrnice). Pokud podává trestní oznámení či návrh na uložení náhrady škody v trestním řízení sám evidenční útvar jako věcně příslušný, zavede údaje do své evidence bez zbytečného odkladu.
4. Věcně příslušný útvar po ukončení trestního řízení předá elektronickou cestou informaci o způsobu ukončení trestního řízení, pokud jí disponuje (odložení věci, zastavení trestního stíhání, trestní příkaz, rozsudek apod.) evidenčnímu útvaru, a to nejpozději do 10 pracovních dnů od obdržení takové informace. Pokud bude úřadu práce jako poškozenému přiznána náhrada škody, bude uvedené součástí zaslané informace, včetně její výše, a to opět formou doplnění do tabulky ve struktuře dle přílohy č. 4 této směrnice.
5. Vždy do 31.ledna kalendářního roku vyhotoví příslušné evidenční útvary kompletní přehled trestních oznámení podaných za předchozí kalendářní rok ve své působnosti a zkontrolují, v součinnosti s věcnými útvary, úplnost Evidence za předchozí kalendářní rok. Tato Evidence může být, jak v úplné podobě, tak jen v podobě statistického výtahu, poskytnuta v případě potřeby nadřízeným útvarům či orgánům, kontrolním či auditním útvarům anebo jiným subjektům, a to v souladu se zákonem a s přihlédnutím k zákonným omezením, zejména pokud jde o ochranu osobních údajů.

Článek VI

Přechodná a závěrečná ustanovení

1. Věcně příslušné útvary do 31.10.2021 zašlou evidenčním útvarům přehled o trestních oznámeních podaných od 1.1.2021, a to ve struktuře dle přílohy č. 4.

Evidenční útvary doplní do Evidence do 31.10.2021 přehled trestních oznámení podaných od 1.1.2021 ze svých agend, a to ve struktuře dle přílohy č. 4 této směrnice.

2. Tato směrnice je závazná pro všechny zaměstnance Úřadu práce ČR.

Přílohy:

č.1 - Vybrané skutkové podstaty možných relevantních trestných činů

č.2 – Vzor trestního oznámení

č.3 – Vzor zproštění mlčenlivosti

č.4 – Evidence trestních oznámení